

Finanspolicy för Västerås kommunkoncern

Beslutad av kommunfullmäktige den 12 april 2018

program

policy

handlingsplan

riktlinje

VÄSTERÅS STAD

Innehåll

Finanspolicy för Västerås kommunkoncern	1
1. Inledning	3
2. Ansvarsfördelning	3
3. Finansiering	5
4. Placering	6
5. Riskhantering	6
6. Rapportering	8
7. Pensionsmedelsförvaltning	9
8. Kulturfonden	12

 program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
 policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
 handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
 riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

1. Inledning

För att kunna säkerställa och effektivisera koncernens finansiella verksamhet måste arbetet bedrivas efter genomtänkta strategier och riktlinjer samt under kontrollerade former.

Med kommunkoncernen avses i denna policy Västerås stad och dess helägda bolag. Fortsättningsvis benämns hanteringen av kommunkoncernens finansiering för finansverksamheten. Förutom finansverksamheten behandlas även pensionsmedelsförvaltningen och Kulturfonden i separata avsnitt.

Utöver finanspolicyn finns även dokumentet ”Finansriktlinjer för Västerås kommunkoncern” där ramar och limiter fastställs av kommunstyrelsen.

1.1 Syfte med finanspolicyn

Finanspolicyn syftar till att definiera och beskriva finansverksamheten som bedrivs inom kommunkoncernen. Policyn fastlägger mål och riktlinjer som ska gälla för kommunkoncernen. Ansvarsfördelning samt hanteringen av de finansiella riskerna beskrivs i policyn liksom riktlinjer för att säkerställa en löpande uppföljning av verksamheten.

Finanspolicyn ska också fastställa vilka ramar och limiter som ska beslutas av kommunstyrelsen.

Finanspolicyn ska uppdateras årligen samt med hänsyn till förhållanden inom kommunkoncernen och med hänsyn taget till förändringar på de finansiella marknaderna. Finanspolicyn fastställs av kommunfullmäktige.

1.2 Mål för finansverksamheten

Mål för finansverksamheten är att:

- Tillgodose kommunkoncernens behov av kapital.
- Optimera kommunkoncernens finansnetto inom givna risklimiter genom en effektiv tillgångs- och skuldförvaltning.
- Utnyttja stordriftsfördelar och samordna kommunkoncernens kassaflöden.

Finansverksamheten ska präglas av en helhetssyn som inkluderar all den verksamhet som bedrivs inom staden och dess bolag. Stadens internbank är kommunkoncernens gemensamma finansfunktion och arbetar ur ett kommunkoncernperspektiv.

2. Ansvarsfördelning

Ansvar för finansverksamheten inom kommunkoncernen fördelas mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, ekonomidirektören, finanschefen, internbanken samt bolag enligt nedan.

2.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktiges ansvar består av att:

- Fastställa ”Finanspolicy för Västerås kommunkoncern”.
- Besluta om eventuellt utfärdande av borgensåtagande.
- Besluta om hur stor del av stadens investeringar som ska lånefinansieras långfristigt.
- Besluta om lånelimit för koncernen.

2.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ansvar består av att:

- Fastställa ”Finansriktlinjer för Västerås kommunkoncern”.
- Utöva sin uppsiktsplikt över finansverksamheten genom stadsledningskontorets månadsrapportering.
- Besluta om öppnande av nya publika låneprogram i stadens namn.

2.3 Ekonomidirektören

Ekonomidirektörens ansvar består av att:

- Ansvara för uppföljning av internbankens efterlevnad av finanspolicy och finansriktlinjer.
- Rapportera större eller bestående avvikelser från finanspolicy och finansriktlinjer till kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.
- Ändamålsenlig finansiell information rapporteras till kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.

2.4 Finanschefen

Finanschefens ansvar består av att:

- Internbankens finansiella verksamhet bedrivs inom ramar och riktlinjer angivna i finanspolicy och finansriktlinjer och rapportera eventuella avvikelser till ekonomidirektören.
- Bedöma behovet av, och föreslå, uppdatering av finanspolicy och finansriktlinjer.
- Tillse att internbanken har erforderlig kompetens och tillgänglighet samt funktionella IT-system för att bedriva finansverksamhet.
- Besluta om uppdatering av rambelopp eller villkor för stadens befintliga publika låneprogram.
- Årligen i samråd med respektive bolag, ekonomidirektör samt koncerncontroller ta fram en låneram för bolagens nyttjande av kontokrediterna samt för koncernens totala skuldbörda. Ramen ska fastställas med utgångspunkt i beslutade investeringar för staden samt planerade investeringar för bolagen i enlighet med budget.

2.5 Internbanken

Internbankens ansvar består av att:

- Operativt hantera finansverksamheten inom kommunkoncernen.
- Prissätta bolagens finansiering via kontokrediter, utifrån marknadsräntor.
- Hos banker och andra långgivare sprida kunskap om och skapa förtroende för kommunkoncernen.
- Bistå kommunkoncernen vid finansiella frågor.
- Vara huvudansvarig mot kommunkoncernens huvudbank.
- Följa upp att kommunkoncernens finansverksamhet bedrivs enligt finanspolicy och finansriktlinjer.

Internbanken är kommunkoncernens gemensamma kontakt mot de finansiella marknaderna. All extern upplåning, placering och liknande finansiella affärer ska göras av internbanken i stadens namn. Kommunkoncernens kassaflöden ska samlas i ett koncernkontosystem så att likvidflöden kvittas mot varandra.

2.6 Bolag

Respektive styrelse i bolag som omfattas av denna finanspolicy ska ansvara för att:

- Finanspolicyen tillämpas och efterlevs.
- Utifrån bolagets budget och prognos skall bolaget årligen, i samråd med internbanken, föreslå ram för kontokredit.
- Vid behov fastställa finanspolicy för bolaget inom ramen för kommunkoncernens finanspolicy och finansriktlinjer.

2.7 Finansnätverk

För att utveckla finansverksamheten ska en finansnätverk utgöra ett samarbetsorgan för staden och samtliga parter som ingår i den finansiella samordningen.

3. Finansiering

3.1 Stadens finansiering

Stadens internbank är kommunkoncernens gemensamma finansfunktion som arbetar ur ett koncernperspektiv. All extern lånefinansiering och placering ska göras av internbanken, i stadens namn.

Målet med finansverksamheten är att minimera upplåningskostnaden med hänsyn till ramar och limiter som beslutas i finansriktlinjerna, samt att trygga finansieringen för kommunkoncernen på lång sikt.

Vid finansiering av projekt som bedöms vara miljöinriktade ska det övervägas om finansiering via så kallad grön obligation är lämplig.

3.2 Bolagens finansiering

För de bolag som omfattas av denna finanspolicy ska en låneram för kontokredit årligen läggas upp. Ramen kan under året uppdateras med hänsyn till nya prognoser. Ramen läggs upp utan kostnad på respektive konto inom koncernkontosystemet. Ränta belastas på den del av ramen som är utnyttjad.

Finansiering sker normalt genom uttag på kontot¹. Om särskilda skäl finns vid finansiering av större investeringar, kan dessa läggas upp som styckelån.

3.3 Extern medfinansiering

I all kommunal utvecklingsverksamhet ska möjligheten beaktas till extern medfinansiering från fonder och program för innovativt och internationellt arbete samt utveckling. Exempel på sådana program är EU:s sektorprogram och strukturfonder samt Vinnovas stöd för innovativ verksamhet.

3.4 Leasing

Finansiering av lös egendom kan ske genom leasing. Leasing ska endast användas när det är ekonomiskt fördelaktigt jämfört med köp. Särskilda riktlinjer gällande leasing finns.

4. Placering

Överskottslikviditet som uppstår i kommunkoncernen ska i möjligaste mån användas för att minska låneskulden. Målet är att minimera koncernens överskottslikviditet.

4.1 Stadens placeringar

Om externt placeringsbehov uppstår får likviditeten placeras i räntebärande instrument, depositplaceringar (utlåning till bank) samt på bankkonto, enligt de begränsningar som anges i finansriktlinjerna. Undantaget är stadens Pensionsmedelsförvaltning samt Kulturfonden, se nedan avsnitt 7 och 8.

4.3 Bolagens placeringar

Positiva kassaflöden kvittas med automatik mot bolagets eventuella låneskuld på respektive bolagskonto i koncernkontosystemet. På detta sätt minimeras alltid bolagets eventuella låneskuld.

5. Riskhantering

Att bedriva en aktiv finansverksamhet är förknippat med ett visst risktagande. Nedan beskrivs de huvudsakliga riskerna som kan uppkomma i kommunkoncernen. För att hantera de finansiella riskerna får valuta- och räntederivat användas. Till derivatinstrument räknas bland annat swappar, terminer och optioner. Derivat får inte användas i spekulativt syfte, det vill säga utan underliggande finansiering eller känt framtida lånebehov. Externa derivataffärer får endast ske i stadens namn².

---

¹ Undantaget är Bostads AB Mimer som finansierar sig via styckelån från internbanken.

² Undantaget är Bostads AB Mimer som även får göra räntederivat externt. Undantaget är också Mälarenergi AB som får göra externa derivataffärer och bankgarantier i samband med el- och krafthandel.

5.1 Ränterisk

Med ränterisk avses risken för att ränteförändringar påverkar kommunkoncernens resultat genom ökade upplåningskostnader. Detta hanteras genom att räntebindning på upplåning sprids på olika löptider, antingen direkt via låneavtal eller genom räntederivat. Kommunstyrelsen ska i finansriktlinjerna besluta om mått på genomsnittlig återstående räntebindningstid, och tillåten avvikelse.

5.2 Valutarisk

Valutarisk definieras som risken för att valutakursförändringar påverkar kommunkoncernens resultat. Valutarisker i kommunkoncernen ska minimeras. Vid upplåning i utländsk valuta ska räntebetalningar och amorteringar kurssäkras mot svenska kronor via valutaterminer och valutaswappar. I finansriktlinjerna och respektive bolags finanspolicy ska det beslutas om hur framtida betalningar i utländsk valuta ska kurssäkras.

5.3 Kredit- och motpartsrisk

Med kreditrisk menas risken för att en låntagare inte kan fullgöra sina förpliktelser. Med motpartsrisk menas risken för att drabbas av förluster främst på grund av att en motpart i en derivat-affär inte kan fullgöra sina förpliktelser. Limiter för olika motparter vid placeringar och derivathandel ska fastställas i finansriktlinjerna. Respektive bolag ska besluta om kredit- och motpartsrisker i samband med kundfordringar mm³.

5.4 Finansieringsrisk

Med finansieringsrisk avses risken att vid någon tidpunkt inte kunna erhålla lån på den externa marknaden. Risken kan minskas genom att kapitalförfall av lån sprids över tiden. Upplåning kan också säkras genom skriftligt avtalade kreditlöften. I finansriktlinjerna ska det beslutas om hur kapitalförfall ska spridas över tiden.

5.5 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att kommunkoncernen inte har tillgång till likvida medel för framtida betalningar. Tillgängliga likvida medel definieras som bankkonton, finansiella tillgångar som kan omsättas inom tre bankdagar samt bekräftade ej utnyttjade kreditramar. I finansriktlinjerna ska det beslutas om hur stor betalningsberedskapen minst ska vara.

5.6 Operativa risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller otillräckliga processer eller rutiner, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser.

För att minska den operativa risken ska processer och rutiner vara dokumenterade. Arbetsfördelning och kontrollfunktioner mellan internbanken och backoffice (funktion inom Servicepartner som ansvarar för bokföring och kontroll av

---

³ Mälarenergi AB ska besluta om kredit- och motpartsrisker i samband med el- och krafthandel. Bostads AB Mimer ska besluta om motpartsrisker i samband med räntederivat.

finansiella transaktioner) ska vara dokumenterade. Ändamålsenliga IT-system för finansiell information ska finnas.

5.7 Aktierisk

Med aktierisk menas risken för kursnedgång i en aktie. I finansriktlinjerna ska det anges hur aktierisken ska begränsas.

6. Rapportering

6.1 Likviditetsprognoser

För att effektivt kunna matcha låneskulden mot koncernens betalningsflöden ställs stora krav på prognoser över in- och utbetalningar. Bolag och förvaltningar ska regelbundet lämna de prognoser över betalningsflöden och annan väsentlig information som internbanken kräver.

6.2 Rapportering till bolag

Internbanken ska regelbundet informera bolag om hur låneportföljen är uppbyggd, ränte- och kapitalbindningstider, prissättning av kontokrediter samt prognoser för ränteutvecklingen.

6.3 Rapportering till kommunfullmäktige och kommunstyrelsen

Ändamålsenlig finansiell information ska månatligen rapporteras till kommunstyrelsen och årligen till kommunfullmäktige.

7. Pensionsmedelsförvaltning

Västerås stad har frigjort ett större kapital för långsiktig förvaltning. Syftet är att skapa en pensionsfond, vilken ska dämpa den framtida likviditetsbelastningen till följd av stadens ökande pensionsutbetalningar. Kapitalet ingår som en del av stadens balansräkning och är ingen egen juridisk enhet.

Årlig avkastning på placerade medel tillförs portföljen och återinvesteras i värdepapper.

Pensionsfonden planeras att användas till den del av pensionsutbetalningar som intjänats före 1998 (redovisad som ansvarsförbindelse) som överstiger 80 mkr exklusive löneskatt per år. En regelbunden analys ska ske av pensionsfondens förväntade värde jämfört med planerad användning av fondens medel. Beloppsgräns, enligt ovan, eller krav på ytterligare insättningar i pensionsfonden kan därför komma att behöva ändras.

7.1 Mål för Pensionsmedelsförvaltningen

Uppdragets natur medför långsiktighet och trygghet som övergripande mål för förvaltningen. Därför skall ett långsiktigt perspektiv anläggas på medlens förvaltning. Följande mål gäller för förvaltningen:

- Att eftersträva en stabil real värdetillväxt, uppgående till minst 3 % per år sett över rullande femårsperioder.

7.2 Placeringshorisont och risktolerans

Placeringshorisonten för förvaltningen överstiger tio år. Pensionsfonden ska förvaltas på ett sätt som söker minimera fluktuationer i värdet över placeringshorisonten och som överensstämmer med uppställda mål.

För att uppnå de långsiktiga placeringsmålen, är staden beredd att acceptera vissa kortsiktiga värdefluktuationer.

7.3 Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktiges ansvar består av att:

- Förvaltningen sker i överensstämmelse med Kommunallagen 8 kap 2 – 3a §§.
- Besluta om utökning av pensionsfonden.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsens ansvar består av att:

- I finansriktlinjerna fastställa regler för pensionsmedelsförvaltningen, inom ramen för finanspolicyn.

- Besluta om eventuell upphandling, avveckling eller val av extern diskretionär förvaltare av portföljen.
- Fastställa regler för intern kontroll.

Ekonomidirektörens ansvar

Ekonomidirektörens ansvar består av att:

- Ansvara för att uppföljningen av pensionsmedelsförvaltningen sker på ett ändamålsenligt sätt.
- Ansvara för rapportering av större eller bestående avvikelser från finanspolicyn och finansriktlinjerna till kommunstyrelsen.
- Ändamålsenlig finansiell information rapporteras till kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.

Finanschefens ansvar

Finanschefens ansvar består av att:

- Finansiella avtal och transaktioner sker inom ramen för finansriktlinjerna.
- Genomföra eventuell upphandling och utvärdering av extern förvaltare.
- Rapportera om förvaltningens utveckling, tillgångsfördelning, realavkastning, avvikelser från finanspolicy och finansriktlinjer, m.m. i den månatliga Finansrapporten till kommunstyrelsen och årligen till kommunfullmäktige.
- Utarbeta rutiner för intern kontroll.
- Utvärdera resultatet av förvaltningen.
- Rapportera eventuella avvikelser till ekonomidirektören.

7.4 Riskhantering

För att minimera förvaltningsrisker ska kapitalförvaltningen tillämpa principerna om matchning respektive diversifiering.

Matchningsprincipen strävar efter att balansera tillgångsportföljen mot skuldsidan. Det innebär främst, att man anpassar risktagande i placeringarna till den placeringshorisont och struktur som gäller för framtida åtaganden.

Diversifieringsprincipen används för att fördela en portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångsslag/marknader i syfte att minska risken och/eller höja avkastningen i en portfölj.

7.5 Etisk och miljömässig hänsyn

Utöver ekonomiska bedömningar ska även hänsyn tas till samhälle och miljö.

Placeringar i företag som har sin huvudsakliga verksamhet, produktion eller försäljning inom krigsmateriel eller tobaks- och alkoholvaror, eller bryter mot mänskliga rättigheter, ska undvikas. Miljöhänsyn ska visas främst genom användande av positiva urvalskriterier. Detta innebär att vid val av jämförbara

företag inom samma bransch ska hänsyn tas till företag som bedöms aktivt jobba för en hållbar utveckling. I övrigt hänvisas, i tillämpliga delar, till etiska riktlinjer som anges i stadens upphandlingspolicy.

Enskilda aktier som tas upp på 7:e AP-fondens svarta lista över uteslutna bolag ska utan dröjsmål avvecklas.

Direkta aktieinnehav i bolag som i huvudsak ägnar sig åt gas- eller oljeproduktion är ej tillåtna. Aktiefonder med små innehav, mindre än 1% av pensionsfondens totala värde, av fossilrelaterade aktier är tillåtna, men fossilfria fonder ska prioriteras om avkastning och risk är på jämförbar nivå. I kontakter med stadens fondförvaltare ska det framhållas att hållbara investeringar är en viktig fråga för Västerås.

8. Kulturfonden

Västerås stads Kulturfond tillkom 1944 i samband med försäljning av stadens aktieinnehav i Stockholm-Västerås-Bergslagens Nya Järnvägs AB.

Placeringshorisonten för förvaltningen är ej begränsad. Portföljen ska förvaltas på ett sätt som långsiktigt söker minimera värdetillväxt och som överensstämmer med uppställda mål.

8.1 Mål för förvaltningen av Kulturfonden

- Att uppnå en stabil och hög avkastning med hänsyn tagen till de riskbegränsningar som finns.
- Att eftersträva en stabil real värdetillväxt, uppgående till minst en procent per år sett över rullande femårsperioder.

8.2 Utdelning av fonden

Ur fondens avkastning skall kommunfullmäktige årligen besluta om ramen för disponibel avkastning, vilken högst får uppgå till:

- 75% av avkastningen (räntor, aktieutdelningar samt realisationsvinster netto)

8.3 Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktiges ansvar består av att:

- Årligen besluta om ramen för disponibel avkastning.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsens ansvar består av att:

- I finansriktlinjerna fastställa regler för Kulturfondsförvaltningen, inom ramen för finanspolicyn.
- Kapitalförvaltningen sker i överensstämmelse med finansriktlinjer.

Ekonomidirektörens ansvar

Ekonomidirektörens ansvar består av att:

- Finansiella avtal och transaktioner sker inom ramen för finansriktlinjerna.
- Ansvara för att uppföljning av kapitalförvaltningen av Kulturfonden sker på ett ändamålsenligt sätt.
- Ansvara för rapportering av större eller bestående avvikelser från finanspolicyn och finansriktlinjer till kommunstyrelsen.

Finanschefens ansvar

Finanschefens ansvar består av att:

- Förvalta fondkapitalet i överensstämmelse med finansriktlinjerna.
- Regelbundet rapportera om fondens utveckling samt exponering i relation till de fastställda limiterna i finansriktlinjerna till Kultur- idrotts- och fritidsnämnden.
- Utarbeta rutiner för intern kontroll.

8.4 Etisk och miljömässig hänsyn

Utöver ekonomiska bedömningar ska även hänsyn tas till samhälle och miljö.

Placeringar i företag som har sin huvudsakliga verksamhet, produktion eller försäljning inom krigsmateriel eller tobaks- och alkoholvaror, eller bryter mot mänskliga rättigheter, ska undvikas. Miljöhänsyn ska visas främst genom användande av positiva urvalskriterier. Detta innebär att vid val av jämförbara företag inom samma bransch ska hänsyn tas till företag som bedöms aktivt jobba för en hållbar utveckling. I övrigt hänvisas, i tillämpliga delar, till etiska riktlinjer som anges i stadens upphandlingspolicy.

Enskilda aktier som tas upp på 7:e AP-fondens svarta lista över uteslutna bolag ska utan dröjsmål avvecklas.

Direkta aktieinnehav i bolag som i huvudsak ägnar sig åt gas- eller oljeproduktion är ej tillåtna. Aktiefonder med små innehav, mindre än 1% av Kulturfondens totala värde, av fossilrelaterade aktier är tillåtna, men fossilfria fonder ska prioriteras om avkastning och risk är på jämförbar nivå. I kontakter med stadens fondförvaltare ska det framhållas att hållbara investeringar är en viktig fråga för Västerås.

VÄSTERÅS STAD

Stadsledningskontoret • 721 87 Västerås
Telefon 021-39 00 00 • www.vasteras.se